

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3444

[Total No. of Pages : 4

[5105] Ext.-11
M.A. (Part - I) (Semester - I and II)
HISTORY
Core Paper - 1 History and its Theory
And
Core Paper - 4 History and its Practice
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Explain the nature and scope of History.
- ii) Describe the relation between history and other social sciences.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) 'Arab historical writing is an important phase in the development of world historiography'. Explain it.
- ii) Define subaltern Historiography, and explain its nature.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Give the outline of your selected research topic.
- ii) Discuss the contribution of Nationalist Historiography of Indian History.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Explain the various types of research in History.
- ii) What is heuristics? Explain its nature.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- i) History and Geography
- ii) rajtarangini
- iii) Oral History
- iv) Importance of footnotes in research
- v) Romila Thapar
- vi) Itihasa Purana Tradition

Total No. of Questions : 5]

P3444

[5105]-Ext.-11
M.A. (Part - I) (Semester - I and II)
HISTORY
Core Paper - 1 History and its Theory
And
Core Paper - 4 History and its Practice
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) मुळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका प्रमाण मानावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) इतिहासाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
ii) इतिहास आणि इतर सामाजिक शास्त्रामधील संबंध विशद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) 'अरब इतिहासलेखन हा जागतिक इतिहास लेखन शास्त्राच्या विकासातील महत्वाचा टप्पा आहे' स्पष्ट करा.
ii) 'सबाल्टन इतिहासलेखन' (वंचिताचा इतिहास) व्याख्या द्या, आणि त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) तुम्ही निवडलेल्या संशोधन विषयाचा आराखडा द्या.
ii) राष्ट्रवादी इतिहासलेखनाच्या भारतीय इतिहासातील योगदानाची चर्चा करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) इतिहास संशोधनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 - ii) बहिरंग परीक्षण म्हणजे काय? त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [20]
- i) इतिहास आणि भुगोल
 - ii) राजतरंगिणी
 - iii) मौखिक इतिहास
 - iv) संशोधनातील तळटिपाचे महत्व
 - v) रोमीला थापर
 - vi) इतिहास पुराण परंपरा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3445

[Total No. of Pages : 4

[5105]-Ext.-12
M.A. (Part - I)
HISTORY
Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India
And
Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India
(2013 Pattern) (Annual)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Discuss the views of colonial historiographers about the Ancient Indian History.
- ii) What was the nature of Kingship under the maurya.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Explain the Lineage society of the vedic period.
- ii) Account for the development of agriculture and Trade during mauryan period.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Examine the importance of persian sources in the study of medieval Indian History.
- ii) Discuss Ramachandrapant Amatya's ideas about state and Governance.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Evaluate the mansabdari system.
- ii) Explain the contribution of sutism in the development of composite culture of India.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words. **[20]**

- i) The Upanishada
- ii) Sabha and Samiti
- iii) Kaliyuga
- iv) Theocracy
- v) Farabi
- vi) Agrarian system in vijayanagar

Total No. of Questions : 5]

P3445

[5105]-Ext.-12

M.A. (Part - I)

HISTORY

Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India

And

Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India

(2013 Pattern) (Annual)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) प्राचीन भारतीय इतिहासविषयक वासहतिक इतिहासकारांच्या दृष्टिकोनाची चर्चा करा.
ii) मौर्य कालीन राजपदाचे स्वरूप काय होते ?

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) वैदिक काळातील जनकुलीय समाज स्पष्ट करा.
ii) मौर्यकालीन कृषि व व्यापार विकासाचा वृत्तांत त्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) मध्ययुगीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासाची महत्वाच्या फारसी साधनाचे परीक्षण करा.
ii) रामचंद्रपंत अमात्यांच्या राज्य आणि प्रशासनविषयक विचाराची चर्चा करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) मनसबदारी पद्धतीचे मूल्यमापन करा.
 - ii) भारतीय सांस्कृतिक समन्वयाच्या विकासातील सुफी संप्रदायाचे योगदान स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]
- i) उपनिषद
 - ii) सभा आणि समिती
 - iii) कलियुग
 - iv) धर्मसत्ताक राज्यपद्धती
 - v) फरावी
 - vi) विजयनगरची कृषी पद्धत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3446

[Total No. of Pages : 4

[5105]-Ext.-13
M.A. (Part - I) (Semester - I & II)
HISTORY
Core Paper - 3 : Maratha Polity
And
Core Paper - 6 Socio - Economic History of the Marathas
(2013 Pattern) (Core Paper - 3 & 6)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Define the term 'Maratha Polity' and explain its nature.
- ii) Explain the importance of Marathi literary Sources useful for the study of Maratha Polity.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) What are the major areas of expenditure of the Maratha State?
- ii) Discuss the Salient features of judicial system under Maratha.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Discuss the nature of land tenures under the Maratha.
- ii) Critically examine the nature of Education system under the Maratha.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Bring out the salient features or coinage under the Maratha.
- ii) How far was the society medieval Maharashtra Mobile in nature?

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words. **[20]**

- i) Term Maratha Polity
- ii) Roll or Kulkarni in village Administration
- iii) Roll or Katwal in town Administration
- iv) Varat
- v) Mints under Maratha
- vi) Alutedar

Total No. of Questions : 5]

P3446

[5105]-Ext.-13

M.A. (Part - I) (Semester - I & II)

HISTORY

Core Paper - 3 Maratha Polity

And

Core Paper - 6 Socio - Economic History of the Marathas

(2013 Pattern) (Core Paper 3 & 6)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) मराठा राज्यव्यवस्था या संज्ञेची व्याख्या करा व त्याच्या स्वरूपाचे स्पष्टीकरण द्या.
ii) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) मराठाराज्याच्या खर्चाच्या मुख्यबाबी कोणत्या होत्या?
ii) मराठेकालीन न्यायव्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) मराठेकालीन जमीन धारणा पद्धतीच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
ii) मराठेकालीन शिक्षण पद्धतीच्या स्वरूपाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- मराठेकालीन चलनाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
 - मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील समाज कितपत गतीशील होता?

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [20]
- मराठा राज्यव्यवस्थेची संज्ञा
 - ग्राम प्रशासनातील कुलकर्ण्यांची भूमिका
 - शहर प्रशासनातील कोतवालाची भूमिका
 - वरात
 - मराठेकालीन टांकसाळी
 - अलुतेदार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3447

[Total No. of Pages : 4

[5105]-Ext.-14
M.A. (Part - I) (Semester - I & II)
HISTORY
Cultural History of Maharashtra
And
Nature of Dalit Movement in Maharashtra
(2013 Pattern) (Annual) (Optional Paper 1 & 3)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Discuss the various views about the Nomenclature of Maharashtra.
- ii) Review the Philosophy and teaching of the Mahanubhav.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Explain the contribution of Bakhar literature to the Maratha Historiography.
- ii) Examine various performing arts in Maharashtra.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Discuss the various political thoughts of Dr Babasaheb Ambedkar.
- ii) Evaluate the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in the Round Table conference and poona pact.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Examine the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in strengthening the position of Dalits through the Indian constitution.
- ii) Explain the role of Dr. Babasaheb Ambedkar as an emancipator of woman with the help of Hindu code Bill.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words. **[20]**

- i) Culture
- ii) Sufi cult
- iii) Folklores
- iv) Yeola Declaration
- v) Dalit Panther
- vi) Ambedkari Jalse

Total No. of Questions : 5]

P3447

[5105]-Ext.-14

M.A. (Part - I) (Semester - I & II)

HISTORY

Cultural History of Maharashtra

And

Nature of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Annual) (Optional Paper 1 & 3)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) महाराष्ट्राच्या नावाच्या व्युत्पत्ती विषयीच्या विविध मतप्रवाहाची चर्चा करा.
ii) महानुभव संप्रदायाचे तत्वज्ञान आणि शिकवणूकीचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) मराठ्यांच्या इतिहासलेखनातील बरबर साहित्याचे योगदान स्पष्ट करा.
ii) महाराष्ट्रातील सादरीकरणाच्या विविध कलांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विविध राजकीय विचारांची चर्चा करा.
ii) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या गोलमेज परिषदा व पुणे करारामधील भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी भारतीय राज्यघटने द्वारे दलितांची स्थिती बळकट करण्यासाठी पार पाडलेल्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
 - ii) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची स्त्री मुक्तीची भूमिका हिंदू कोड वीलाच्या साहय्याने स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]
- i) संस्कृती
 - ii) सुफी संप्रदाय
 - iii) लोक कथा
 - iv) येवला धोषणा
 - v) दलित पंथर
 - vi) आंबेडकरी जलसे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3448

[Total No. of Pages : 4

[5105]-Ext.-15

M.A. (Part - I) (Semester - I & II)

HISTORY

Opt. - 06 : History of Art and Architecture in India :
Ancient Period

Opt. - 11 : History of Art and Architecture in India :
Medieval Period
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- i) Review Art & Architecture of Mauryan's.
- ii) Explain sunga - satavahana art and Architecture.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Explain the main features of Gandhara School.
- ii) Discuss the salient features of classical Indian Architecture.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Discuss the art and architecture in Northern India.
- ii) Explain the features of art and architecture in south India.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Review the mughal Architecture.
- ii) Explain the salient features of Rajasthani Painting.

Q5) Write short note on any four of the following in 100 words. **[20]**

- i) Copper age
- ii) Sarnath style
- iii) Pala art
- iv) Bengal painting
- v) Buland Darwaja
- vi) Charminar

Total No. of Questions : 5]

P3448

[5105]-Ext.-15

M.A. (Part - I) (Semester - I & II)

HISTORY

**Opt. - 06 : History of Art and Architecture in India :
Ancient Period**

**Opt. - 11 : History of Art and Architecture in India :
Medieval Period**

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) मौर्यांच्या कला व स्थापत्याचा आढावा घ्या.
- ii) शुंग - सातवाहन कालीन कला व स्थापत्य विशद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) गांधार शैलीची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ii) अभिजात भारतीय कलेच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) उत्तर भारतातील कला व स्थापत्याची चर्चा करा.
- ii) दक्षिण भारतातील कला व स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) मुगल स्थापत्याचा आढावा घ्या.
 - ii) राजस्थानी चित्रकलेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर 100 शब्दात टिपा लिहा. [20]
- i) ताम्र युग
 - ii) सारनाथ शैली
 - iii) पाल कला
 - iv) बंगालची चित्रकला
 - v) बुलंद दरवाजा
 - vi) चारमीनार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3449

[Total No. of Pages : 4

[5105]Ext.-21

M.A. (Part - II) (Semester - III and IV)

HISTORY

Core Paper - 7 : Ancient and Medieval Civilizations of the world

Core Paper - 10 : History of Modern India (1857-1971)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Discuss the ancient Persian Religion and Philosophy in detail.
- ii) Examine socio-economic life during the Greek Civilization.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Evaluate the feudal system during the Medieval West.
- ii) Discuss the relations between the Church and the state during the Medieval West.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Examine the achievements of the Moderates and their limitations.
- ii) Evaluate the Non-Cooperation Movement.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Discuss the merger of Kashmir in India in details.
- ii) Examine the India - Pakistan Relations during 1947-1971.

P.T.O.

Q5) Write short notes in 100 words each (any four).

[20]

- i) Science and Technology during ancient China.
- ii) Nation States of England.
- iii) Art and Architecture during Medieval West.
- iv) Dalit Movement
- v) Naval Mutiny, 1946.
- vi) First Five Year Plan.

Total No. of Questions : 5]

P3449

[5105]Ext.-21

M.A. (Part - II) (Semester - III and IV)

HISTORY

Core Paper - 7 : Ancient and Medieval Civilizations of the world

Core Paper - 10 : History of Modern India (1857-1971)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) प्राचीन पर्शियन धर्म आणि तत्वज्ञान यांची सविस्तर चर्चा करा?
- ii) ग्रीक संस्कृती कालीन सामाजिक - आर्थिक जीवनाचे परीक्षण करा?

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) मध्ययुगीन पश्चिमेकडील सरंजाम पद्धतीचे मूल्यमापन करा?
- ii) मध्ययुगीन पश्चिमेकडील चर्च आणि राज्य यावर चर्चा करा?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) मवाळांची कामगिरी आणि मर्यादा यांचे परीक्षण करा?
- ii) असहकार चळवळीचे मूल्यमापन करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) काश्मिरच्या भारतातील विलिनीकरणाची सविस्तर चर्चा करा?
 - ii) 1947-1971 या काळातील भारत-पाकिस्तान संबंधाचे परिक्षण करा?

- प्रश्न 5) प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा (कोणत्याही चार). [20]
- i) प्राचीन चीनमधील विज्ञान आणि तंत्रज्ञान
 - ii) इंग्लंडमधील राष्ट्रराज्य
 - iii) मध्ययुगीन पश्चिमेकडील कला आणि स्थापत्यकला
 - iv) दलित चळवळ
 - v) नाविक बंड 1946
 - vi) पहिली पंचवार्षिक योजना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3450

[Total No. of Pages : 4

[5105]-Ext.-22

M.A. (Part - II)

HISTORY

Core Paper No. - 8 : Debates in Indian History

**Core Paper No. - 11 : Intellectual History of Modern West
(2013 Pattern) (Annual)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Review the various opinion about Aryan original place.
- ii) Explain the administrative system of Maurion Period.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) State the nature of urbnisation in Medieval India.
- ii) What do you know about the feudalism system of Vijayanagar from 1336 to 1614?

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Discuss about the scientific Renaissance in the Period of Renaissance.
- ii) What is meant by Individialism? Give its fundamental principles.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Evalute the contribution of Galilean in Physics. How for it is useful in Modern Physics?
- ii) Write an essay on 'Life strugle Theory' of Darwin.

P.T.O.

Q5) Write short notes in 100 words (any four).

[20]

- i) Economic condition of Aryan.
- ii) Maratha polity
- iii) Rise of states after decline of Mughal Empire.
- iv) Economical imperialism.
- v) Chartiest movement
- vi) Meaning of 'Totalitarionism'.

Total No. of Questions : 5]

P3450

[5105]-Ext.-22

M.A. (Part - II)

HISTORY

Core Paper No. - 8 : Debates in Indian History

Core Paper No. - 11 : Intellectual History of Modern West

(2013 Pattern) (Annual)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

i) आर्यांच्या मूळ स्थानाविषयी विविध मतांचा आढावा घ्या.

ii) मौर्य काळातील प्रशासकिय पद्धत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

i) मध्ययुगिन भारतातील नागरीकरणाचे स्वरूप सांगा.

ii) 1336 पासून ते 1614 पर्यंत बिजयनगरच्या सरंजामशाही पद्धती विषयी आपणास काय माहिती आहे?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

i) प्रबोधन काळातील वैज्ञानिक प्रबोधनाविषयी चर्चा करा.

ii) व्यक्तीवाद म्हणजे काय? त्याची मूलभूत तत्वे द्या.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- i) गॅलिलीयन च्या पदार्थविज्ञान मधील योगदानाचे मूल्यमापन करा. ते आधुनिक पदार्थविज्ञानात किती उपयुक्त आहे?
 - ii) डार्विनच्या 'जिवन संघर्ष सिद्धांता' वर निबंध लिहा.

- प्रश्न 5) 100 शब्दात टिपा लिहा (कोणत्याही चार). [20]
- i) आर्यांची आर्थिक परिस्थिती
 - ii) मराठा राज्य
 - iii) मुगल साम्राज्याच्या पतनानंतर उदयास आलेली राज्ये
 - iv) आर्थिक साम्राज्यवाद
 - v) चार्टिस्ट चळवळ
 - vi) 'सर्वकषवादा'चा अर्थ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3451

[Total No. of Pages : 4

[5105-Ext.-23

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

Core Paper No. - 9 and 12

Core Paper No. - 9 : Economic History of Modern India

Core Paper No. - 12 : World After World War II (1945-2000)

(2013 Pattern) (Annual)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Discuss the Mercantilist Phase of colonial economy and its impact on India.
- ii) Evaluate the Ryotwari system in India.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Account for the development of Iron and steel Industry in India.
- ii) Discuss the fiscal system of India during the colonial period.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Explain concept, origin and nature of the cold war.
- ii) Discuss the rise and development of Non-Aligned Movement.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Examine the process of disintegration of the U.S.S.R. and its consequences.
- ii) Evaluate the role of the BRICS in the context of Globalization.

P.T.O.

Q5) Write short notes in 100 words each (any four).

[20]

- i) De-industrialization
- ii) Foreign Trade
- iii) Banking
- iv) Warsaw pact
- v) Suez crisis
- vi) Vietnam War

Total No. of Questions : 5]

P3451

[5105]-Ext.-23

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

Core Paper No. - 9 and 12

Core Paper No. - 9 : Economic History of Modern India

Core Paper No. - 12 : World After World War II (1945-2000)

(2013 Pattern) (Annual)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) वासहतिक व्यापारी अवस्थेची आणि त्याच्या भारतावरील परिणामांची चर्चा करा.
ii) भारतातील रयतवारी पद्धतीचे मूल्यमापन करा?

प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) भारतातील लोह पोलाद उद्योगाच्या विकासाचा वृत्तांत द्या?
ii) वासहतिक काळातील भारताच्या राजकोषीय व्यवस्थेची चर्चा करा?

प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) शतियुद्धाची संकल्पना उदय आणि स्वरूप स्पष्ट करा?
ii) अलिप्ततावादी चळवळीचा उदय आणि विकास यावर चर्चा करा?

- प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- रशियाच्या विघटनाची प्रक्रिया आणि परिणाम याचे परीक्षण करा.
 - जागतिकीकरणाच्या संदर्भात BRICS च्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा?

- प्रश्न 5) प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा (कोणत्याही एक). [20]
- अनुधोगिकरण
 - परकीय व्यापार
 - बँकींग
 - वार्सा करार
 - सुवेझ संघर्ष
 - व्हिएतनाम युद्ध

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3452

[Total No. of Pages : 4

[5105]-Ext.-24
M.A. (Part - II)
HISTORY
Optional Paper No. - 13 and 19
HS : 13 - Maharashtra in the 19th Century
HS : 19 - Maharashtra in the 20th Century
(Annual) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Discuss social and Educational contribution of satya shodhak samaj.
- ii) Give an account of Administrative impacts of British power on Maharashtra.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) What is commercialisation of Agriculture? Write its effects on Maharashtra.
- ii) Define 'Nationalism' and Discuss the nature of Nationalism in Maharashtra.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Examine the impacts of industrialization on urbanization in 20th century Maharashtra.
- ii) Explain the nature of Tribal movement in Maharashtra in the 20th century.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Give an account of peasants movement in 20th century Maharashtra.
- ii) Describe the development of sanyukta Maharashtra movement.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes of the following in 100 words each. **[20]**

- i) Paramahansa Mandali
- ii) Deccan Riots
- iii) Non Brahman movement
- iv) Hyderabad Mukti sangram
- v) Tarabai Shinde
- vi) A.I.T.U.C.

Total No. of Questions : 5]

P3452

[5105]-Ext.-24

M.A. (Part - II)

HISTORY

Optional Paper No. - 13 and 19

HS : 13 - Maharashtra in the 19th Century

HS : 19 - Maharashtra in the 20th Century

(Annual) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) सत्यशोधक समाजाच्या सामाजिक व शैक्षणिक योगदानाची चर्चा करा.
ii) ब्रिटिश सत्तेच्या महाराष्ट्रावरील प्रशासकीय परिणामांचा वृतांत द्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) शेतीचे व्यापारीकरण म्हणजे काय? शेतीच्या व्यापारीकरणाचे महाराष्ट्रावरील परिणाम लिहा.
ii) 'राष्ट्रवाद' व्याख्या द्या, आणि महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रामधील नागरिकरणावरील औद्योगिकरणाच्या झालेल्या परिणामांचे परिक्षण करा.
ii) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रामधील आदिवासी चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) 20 व्या शतकामधील महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीचा वृतांत द्या.
 - ii) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीची वाटचाल विशद करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [20]
- i) परमहंस मंडळी
 - ii) दख्खनचे दंगे
 - iii) ब्राम्हणेतर चळवळ
 - iv) हैद्राबाद मुक्ती संग्राम
 - v) ताराबाई शिंदे
 - vi) आयटक (A.I.T.U.C.)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3453

[Total No. of Pages : 4

[5105] Ext.-25

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

(Optional Paper No. - 14 and 20)

**Optional Paper No. 14 : British Administrative Policies in
India (1765-1892)**

**Optional Paper No. 20 Socio - Religious Reform Movements
in South India
(2013 Pattern) (Annual)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Discuss the British Industrial Policy in India.
- ii) Critically examine the British social policies and its impact on the socio-religious reform movements in India.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Evaluate the British policy towards Native rulers.
- ii) Discuss the impact of British policies on the development of Indian press.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Evaluate the contribution of Alluri sitaramarajulu to the socio-religious reform movement in Andhra Pradesh.
- ii) Examine the impact of social Legislation on social life in the Mysore.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Discuss the background of Sri Narayana movement with respect to caste system in Kerala.
- ii) Evaluate the contribution of Periyar E.V. Ramaswamy Naicker to the Non-Brahmin movement in Tamil Nadu.

Q5) Write short notes in 100 words each (any four). **[20]**

- i) Charter Act of 1813
- ii) Bureaucracy
- iii) Indian Council Act of 1861
- iv) Dr. Palpu
- v) Self Respect Movement
- vi) Justice Party.

Total No. of Questions : 5]

P3453

[5105] Ext.-25

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

(Optional Paper No. - 14 and 20)

**Optional Paper No. 14 : British Administrative Policies in
India (1765-1892)**

**Optional Paper No. 20 Socio - Religious Reform Movements
in South India**

(2013 Pattern) (Annual)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) भारतातील ब्रिटिशांच्या औद्योगिक धोरणावर चर्चा करा?
- ii) ब्रिटिशांचे सामाजिक धोरण आणि त्याचे भारतातील सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीच्या परिणामाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) संस्थानिक विषयी ब्रिटिशांच्या धोरणाचे मूल्यमापन करा?
- ii) भारतीय वृत्तपत्रांच्या विकासावर ब्रिटिश धोरणाच्या परिणामांची चर्चा करा?

प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. [20]

- i) आंध्र प्रदेशातील सामाजिक धार्मिक सुधारणा चळवळीतील अलुरु शिखरामाराजूलूच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
- ii) म्हैसूरच्या सामाजिक जीवनावर सामाजिक विधी नियमांच्या प्रभावाचे परीक्षण करा?

- प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. [20]
- i) केरळातील जाति व्यवस्थे विषयक श्री नारायण चळवळीच्या पार्श्वभूमीची चर्चा करा?
 - ii) तामिळनाडूतील ब्राम्हणेत्तर चळवळीतील पेरीयार ई.व्ही. रामास्वामी नायकर च्या योगदानाचे मूल्यमापन करा?

- प्रश्न 5) प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]
- i) 1813 चा चार्टर अॅक्ट
 - ii) नोकरशाही
 - iii) 1861 चा इंडियन कौन्सिल अॅक्ट
 - iv) डॉ पालपू
 - v) आत्मसन्मान चळवळ
 - vi) जस्टीस पार्टी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3454

[Total No. of Pages : 4

[5105]-Ext.-26
M.A. (Part - II)
HISTORY
Optional Paper No. 15 : Gender and Indian History
Optional Paper No. 21 : Urban History
(Annual Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) What is patriarchy? Take a review of patriarchiest Historiography.
- ii) Critically examine the position of women in Indian Philosophy.

Q2) Answer any one of the following question in 500 words. **[20]**

- i) Discuss the Radical approaches of feminism.
- ii) Examine the position of women in Indian Religion.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Explain the Debates in Urban History.
- ii) State the Salient features of Urbanisation

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Explain the regional differences of Urbanisation in India.
- ii) Discuss about the Urban society.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- i) Feminism
- ii) Liberal feminism
- iii) Feminist writing of Tanika sarkar
- iv) 'Modern' cities
- v) Planned spaces
- vi) Urban Renewal

Total No. of Questions : 5]

P3454

[5105]-Ext.-26

M.A. (Part - II)

HISTORY

Optional Paper No. 15 : Gender and Indian History

Optional Paper No. 21 : Urban History

(Annual Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) पितृसत्ताक म्हणजे काय? ते सांगून पितृसत्ताकवादी इतिहास लेखनशास्त्राचा आढावा घ्या.
ii) भारतीय तत्वज्ञानातील स्त्रीयांच्या स्थानाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) स्त्रीवादा विषयक जहाल दृष्टीकोनाची चर्चा करा.
ii) भारतीय धर्मातील स्त्रीयांच्या स्थितीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) नागरी इतिहासातील चर्चा स्पष्ट करा.
ii) नागरी करणाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) भारताच्या नागरीकरणातील प्रादेशिक विभिन्नता स्पष्ट करा.
 - ii) 'नागरी समाजा' विषयी चर्चा करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. [20]
- i) स्त्रीवाद
 - ii) उदारमतवादी स्त्रीवाद
 - iii) तनिका सरकार यांचे स्त्रीवादी लेखन
 - iv) आधुनिक शहरे
 - v) नियोजनबद्ध ठिकाणे
 - vi) नागरी नूतनीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3455

[Total No. of Pages : 4

[5105]-Ext.-27

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

Optional Paper No. 16 : East Asia : China 1900-2000

Optional Paper No. 22 : East Asia : Japan 1853-2000

(2013 Pattern) (Annual)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- i) Evaluate the role of Chiang Kai-Sheik in the Nationalist Government of China.
- ii) Discuss about the cultural Revolution in China.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Explain the features of Chinas foreign Policy from 1949 to 2000.
- ii) Write an information about the development of science and Technology in China.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Describe the salient features of feudal society in Japan.
- ii) How did the Meiji Restoration lead to the modernisation of Japan.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Discuss about Anglo - Japanese Treaty, 1902 and state its Impact.
- ii) Define the term constitutionalism and discuss the nature of constitutionalism in Japan.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- i) Dr. Sun - Yet - Sen
- ii) Human Uprising
- iii) Principal of Panchsheel
- iv) Treaty of Kanagawa
- v) Twenty one Demands of Japan
- vi) Role of zaibatsu in the Industrialization of Japan.

Total No. of Questions : 5]

P3455

[5105]-Ext.-27

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

Optional Paper No. 16 : East Asia : China 1900-2000

Optional Paper No. 22 : East Asia : Japan 1853-2000

(2013 Pattern) (Annual)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

i) चीनच्या राष्ट्रवादी शासनातील चेंग कै शेक च्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

ii) चीन मधील सांस्कृतिक क्रांती संबंधी चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

i) इ. स. 1949 ते 2000 या कालखंडातील चीनच्या परराष्ट्रीय धोरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ii) चीन मध्ये विज्ञान आणि तंत्रज्ञानात झालेल्या विकासा विषयी माहिती लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

i) जपान मधील 'संरजामी समाजाची' ठळक वैशिष्ट्ये वर्णन करा.

ii) जपानच्या आधुनिकीकरणास मेईजी पुर्नस्थापना कशी सहाय्यभूत ठरली.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) 1902 च्या इंग्लंड - जपान करारा विषयी चर्चा करा आणि त्याचे परिणाम सांगा.
- ii) 'घटनावाद' या संज्ञेची व्याख्या करा व जपान मधील घटनावादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [20]

- i) डॉ. सन-येत-सेन
- ii) हुनान उठाव
- iii) पंचशील तत्वे
- iv) कानागावाचा तह
- v) जपानच्या 21 मागण्या
- vi) जपानच्या औद्योगिकीकरणातील 'झैबेत्स'ची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3456

[Total No. of Pages : 4

[5105] Ext.-28

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

Optional Paper No. 17 : Archival Studies

Optional Paper No. 23 : History of Environment and Ecology
(2013 Pattern Annual)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words : [20]

- i) Define the term Archives and discuss it's characteristics.
- ii) Museum and Art Galleries are the allied institution of Archives Discuss.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Explain the origin & Development of Archives in India.
- ii) Explain the importance of Digital Archives in the Study of History.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Discuss the relevance of Environmental History.
- ii) Explain the characteristics features of Geographical zones.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Discuss the impact of Environment on various stages of social formation.
- ii) State the characteristic of plantation Economy.

P.T.O.

Q5) Write short note on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- i) family Archives
- ii) clay Tablets
- iii) seals
- iv) Linguistic zone
- v) Hill stations
- vi) The forest Act's 1980

Total No. of Questions : 5]

P3456

[5105] Ext.-28

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

Optional Paper No. 17 : Archival Studies

Optional Paper No. 23 : History of Environment and Ecology

(2013 Pattern Annual)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) पुराभिलेखागार ही संज्ञा स्पष्ट करा आणि त्याच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ii) वस्तू संग्रहालये आणि कला दालने या पुराभिलेखागाराशी संलग्न संस्था आहेत चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) भारतातील पुराभिलेखागाराचा उदय आणि विकास स्पष्ट करा.
ii) संगणीकीय अभिलेखागाराचे इतिहासाच्या अभ्यासातील महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) पर्यावरणीय इतिहासाची सर्पकता यावर चर्चा करा.
ii) भौगोलिक विभागांची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) समाजाच्या जडण घडणीच्या विविध टप्प्यांवर पर्यावरणाच्या होणाऱ्या परीणामाची चर्चा करा.
 - ii) मळ्यांच्या अर्थव्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. [20]
- i) कौटुंबिक पुराभिलेखागार
 - ii) म्हदा - लेख
 - iii) मुद्रा
 - iv) भाषिक विभाग
 - v) थंड हवेची ठिकाणे
 - vi) वन अभिनियम 1980

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3457

[Total No. of Pages : 4

[5105]-Ext.-29

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

Optional Paper No. 18 : Maritime History of India

[800 AD to 1800 AD]

Optional Paper No. 24 : Business History of India [1858 - 1991]

(2013 Pattern) (Annual)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question in 500 words : [20]

- i) Discuss the importance of chola's connections with china in Maritime History of India.
- ii) State the technology of the Maritime India.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Discuss the Role of zomorin in Maritime History.
- ii) Explain the role of Maratha's in Maritime History of India.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) State the Role of wadia in Indian Industrial Development.
- ii) Discuss the Development of Automobile Industries in India.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. [20]

- i) Explain the role of Tata Groups in Development in India.
- ii) State the development of Electronics Industries in India.

Q5) Write short notes (any four). [20]

- i) Definition of Maritime History
- ii) West Coste of India
- iii) East Coste of India
- iv) Definition of Business History
- v) Birla Groups
- vi) Kirloskar Groups

Total No. of Questions : 5]

P3457

[5105]-Ext.-29

M.A. (Part - II) (Semester - III & IV)

HISTORY

Optional Paper No. 18 : Maritime History of India

[800 AD to 1800 AD]

Optional Paper No. 24 : Business History of India [1858 - 1991]

(2013 Pattern) (Annual)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) भारताच्या सामुद्रिक इतिहासात चोल-चीन संबंधाची चर्चा करा.
- ii) भारताचे सामुद्रिक तंत्रज्ञान सांगा

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) सामुद्रिक इतिहासातील 'झामोरिन'ची भूमिकेची चर्चा करा.
- ii) भारताच्या सामुद्रिक इतिहासातील मराठ्यांची भूमिका विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) भारताच्या औद्योगिक विकासातील वाडियाची भूमिका सांगा.
- ii) भारतातील वाहन उद्योगाच्या विकासाची चर्चा करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
- i) भारताच्या विकासात टाटा समुहाची भूमिका विशद करा.
 - ii) भारतातील इलेक्ट्रॉनिक (Electronics) उद्योगाचा विकास सांगा.

- प्रश्न 5) टिपा लिहा (कोणत्याही चार). [20]
- i) सामुद्रिक इतिहासाची व्याख्या
 - ii) भारताचा पश्चिमी सागरी किनारा
 - iii) भारताचा पूर्व सागरी किनारा
 - iv) व्यावसायिक इतिहासाची व्याख्या
 - v) बिल्ला समुह
 - vi) किल्लोस्कर समुह

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3458

[Total No. of Pages : 4

[5106]Ext-21
M.A. (Part - II)
PHILOSOPHY
PH-201: Moral Philosophy
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following: **[20]**

- a) Explain the notions of Ethics and Meta - Ethics and their inter-relation.

OR

- b) Discuss Aristotle's view on virtue in detail.

Q2) Answer any one of the following: **[20]**

- a) Give an account of Kant's Categorical Imperative.

OR

- b) Elaborate Mill's theory of Utilitarianism.

Q3) Answer any one of the following: **[20]**

- a) Explain in detail the concept of Purushartha in Indian Ethics.

OR

- b) Examine the conception of RTA and Rna in Indian ethics.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following:

[20]

a) Evaluate the concept of Dukkha in Buddhist philosophy.

OR

b) Discuss Jaina's doctrine of Triratna in detail.

Q5) Write short notes on any two of the following:

[20]

a) Applied Ethics

b) Kant's Deontological Ethics

c) Conceptions of Dharma

d) Astangika - Marga

Total No. of Questions : 5]

P3458

[5106]Ext-21
M.A. (Part - II)
PHILOSOPHY
PH-201: Moral Philosophy
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवावेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिकाही पहावी.

प्रश्न 1) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) नीतिशास्त्र आणि अधिनीतिशास्त्राची संकल्पना सांगून त्यांच्यातील परस्पर संबंध सांगा.

किंवा

ब) ऑरिस्टॉटल यांच्या सद्‌विषयक विचारांवर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 2) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) कांट यांचे निरूपाधिक उपाधी विषयीचे विचार सांगा.

किंवा

ब) मिल्ल यांची उदारमतवादांची उपपत्ती विशद करा.

प्रश्न 3) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) भारतीय नीतिशास्त्रातील पुरुषार्थाची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

ब) भारतीय नीतिशास्त्रातील ऋण आणि ऋताच्या संकल्पनेचे परिक्षण करा.

प्रश्न 4) पुढीलपैकी उत्तर लिहा. [20]

अ) बौद्ध तत्त्वज्ञानातील दुःख संकल्पनेचे मूल्यमापन करा.

किंवा

ब) जैनांच्या त्रिरत्नाच्या तत्त्वावर सखोल चर्चा करा.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी दोनवर टीपा लिहा. [20]

अ) उपयोजित नीतिशास्त्र

ब) कांटचे कर्तव्यवादी नीतिशास्त्र

क) धर्माची संकल्पना

ड) अष्टांगिक मार्ग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P3459

[5106]Ext-22

M.A. (Part - II)

PHILOSOPHY

PH-202: Social and Political Philosophy

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following: **[20]**

- a) Explain the idea of Nationalism and its justification with reference to India.

OR

- b) What is the nature of society according to Hegel? Discuss.

Q2) Answer any one of the following: **[20]**

- a) Explain the Indian conception of Dharma and its relation to morality.

OR

- b) Discuss critically Plato's theory of justice.

Q3) Answer any one of the following: **[20]**

- a) Discuss the foundations of democracy.

OR

- b) Critically discuss the theory of Natural rights.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following: **[20]**

a) Explain the distinction between obligation, duty and responsibility.

OR

b) Discuss the idea of Sarvodaya with reference to Gandhi.

Q5) Write short notes on any two of the following: **[20]**

a) Social contract theory of Hobbs.

b) Indian view of social order

c) Theory of Liberalism

d) Globalization

Total No. of Questions : 5]

P3459

[5106]Ext-22
M.A. (Part - II)
PHILOSOPHY
PH-202: Social and Political Philosophy
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवावेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिकाही पहावी.
4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) भारताच्या सदंर्भात राष्ट्रवादाची संकल्पना सांगून तिचे समर्थन करा.

किंवा

ब) हेगेल यांच्या मतानुसार समाजाचे स्वरूप काय? चर्चा करा.

प्रश्न 2) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) भारतीय धर्माची संकल्पना स्पष्ट करा आणि तिचा नैतिकतेशी संबंध सांगा.

किंवा

ब) प्लेटो यांच्या उपपत्तीवर चिकित्सक चर्चा करा.

प्रश्न 3) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) लोकशाहीच्या आधारांची चर्चा करा.

किंवा

ब) नैसर्गिक हक्कांच्या उपपत्तीवर चिकित्सक चर्चा करा.

प्रश्न 4) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) कर्तव्य, धर्म आणि जबाबदारी यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

ब) गांधींच्या संदर्भात सर्वोदय संकल्पनेचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी दोनवर टीपा लिहा. [20]

अ) हॉब्स यांची सामाजिक कराराची उपपत्ती

ब) भारतीयाचा समाजरचनेविषयीचा विचार

क) उदारमतवादाची उपपत्ती

ड) जागतिकीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3460

[Total No. of Pages : 4

[5106]Ext-23

M.A. (Part - II)

PHILOSOPHY

PH-203 : Philosophy of Bhagavadgita and Saints of Maharashtra
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following: **[20]**

a) 'Bhagavadgita as a Prastana' Explain in detail.

OR

b) Explain in detail 'Nature in Bhakti' ?

Q2) Answer any one of the following: **[20]**

a) State and explain concept of 'Prakriti'.

OR

b) What is the Loksamgraha? Explain in detail.

Q3) Answer any one of the following: **[20]**

a) Critically discuss the concept of 'ishvara' according to Shri Chakradhar.

OR

b) Explain the relation between self and World, according to Saint Jnaneshvara.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following: **[20]**

a) Explain in detail 'Concept of Saint' according to Saint Tukaram.

OR

b) Explain in detail relation between ishvara and Maya according to Saint Ramdas.

Q5) Write short notes on any two. **[20]**

a) Karmyoga.

b) Purshottam.

c) Acaradharm.

d) Bhagvat Dharma.

Total No. of Questions : 5]

P3460

[5106]Ext-23
M.A. (Part - II)
PHILOSOPHY

पी.एच : 203: भगवतगीतेतील तत्वज्ञान आणि महाराष्ट्रातील संत
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवावेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिकाही पहावी.
4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) 'भगवद्गीता जणू एक प्रस्थान' सखोल स्पष्ट करा.

किंवा

ब) 'भक्तीचे स्वरूप' सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) 'प्रकृती' संकल्पना सांगून स्पष्ट करा.

किंवा

ब) लोकसंग्रह म्हणजे काय? सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) श्रीचक्रधराची मते ईश्वर संकल्पना सांगून त्यावर चिकित्सक चर्चा करा.

किंवा

ब) संत ज्ञानेश्वरांच्या मते, 'स्व' व 'जगत्' यांतील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) पुढीलपैकी उत्तर लिहा. [20]

अ) संत तुकारामांची 'संत' ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

ब) संत रामदासांनी सांगितलेला ईश्वर व माया यांच्यातील संबंध सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी दोनवर टीपा लिहा. [20]

अ) कर्मयोग

ब) पुरूषोत्तम

क) आचारधर्म

ड) भागवतधर्म

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3461

[Total No. of Pages : 4

[5106]Ext.-26
M.A. (Part - II)
PHILOSOPHY
PH-206 : Philosophy of Religion
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following: **[20]**

a) Explain the concept of Religious Pluralism.

OR

b) Evaluate the concept of secularism with reference to India.

Q2) Answer any one of the following: **[20]**

a) Give an account of the relation between morality and religion.

OR

b) Discuss the nature and structure of religious belief.

Q3) Answer any one of the following: **[20]**

a) Examine the Moral argument for the existence of God.

OR

b) Explain the concept of *Ishwara* according to *Advaita Vedanta* philosophy.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following: **[20]**

a) Critically discuss the nature of religious experience.

OR

b) Evaluate the idea of religion in Vivekananda's thought.

Q5) Write short notes on any two of the following. **[20]**

a) Religion and State

b) Conflict between Religion and Science

c) Concept of God in *Nyaya* philosophy

d) Mysticism

Total No. of Questions : 5]

P3461

[5106]Ext.-26
M.A. (Part - II)
PHILOSOPHY
PH-206 : धर्माचे तत्त्वज्ञान
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवावेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिकाही पहावी.
4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) धार्मिक अनेकतावादाची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

ब) भारताच्या संदर्भात धार्मिक सहिष्णूतेच्या संकल्पनेचे मूल्यमापण करा.

प्रश्न 2) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) नैतिकता आणि धर्म यांच्यातील संबंध सांगा.

किंवा

ब) धार्मिक श्रद्धेचे स्वरूप आणि रचना सांगा.

प्रश्न 3) पुढीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) परमेश्वरविषयक नैतिक युक्तिवादाचे परिक्षण करा.

किंवा

ब) अद्वैत वेदान्तातील परमेश्वराची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) पुढीलपैकी उत्तर लिहा. [20]

अ) धार्मिक अनुभवाच्या स्वरूपावर चिकित्सक चर्चा करा.

किंवा

ब) विवेकानंदांच्या धर्मसंकल्पनेचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी दोनवर टीपा लिहा. [20]

अ) धर्म आणि राज्य

ब) धर्म आणि विज्ञान यांच्यातील संघर्ष

क) न्याय तत्त्वज्ञानातील परमेश्वराची संकल्पना

ड) गूढवाद

